

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 3/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Matejom Vidom, advokátska kancelária, Paprad'ová 3, Bratislava, namietajúcej porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a princípu právnej istoty uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 218/2019 z 30. septembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Konanie o ústavnej sťažnosti [REDACTED] z a s t a v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky a jej práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a porušenía princípu právnej istoty uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 218/2019 z 30. septembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka 18. septembra 2018 podala na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) žalobu o určenie vlastníckeho práva proti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej len „žalované“) v nadväznosti na uplatnenie relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu porušenía predkupného práva. Konaniu bola pridelená sp. zn. 6 C 73/2018.

3. Na základe návrhu žalobcov začalo 8. januára 2019 na okresnom súde konanie vedené pod sp. zn. 42 C 2/2019 o určenie, že sťažovateľka nie je vlastníčkou pozemkov špecifikovaných v návrhu (okrem iných aj podielu na pozemku, ktorý je vo vlastníctve sťažovateľky a vo vzťahu ku ktorému sťažovateľka namieta porušenie jej predkupného práva v konaní sp. zn. 6 C 73/2018), a určenie, že predmetné pozemky patria do dedičstva po nebohom (ďalej aj „negatívna určovacia žaloba“).

4. Žalované v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 73/2018 bezprostredne po podaní negatívnej určovacej žaloby podaním doručeným okresnému súdu 15. januára 2019 navrhli prerušenie konania sp. zn. 6 C 73/2018 do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 42 C 2/2019.

5. Okresný súd uznesením sp. zn. 6 C 73/2018 zo 16. mája 2019 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 42 C 2/2019, keď dospel k záveru, že v tomto konaní sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. Okresný súd uviedol, že až po vyriešení otázky aktívnej legitimácie žalobkyne (sťažovateľky, pozn.) v tomto konaní bude možné rozhodovať o určení relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanými.

6. Sťažovateľka podala proti uzneseniu o prerušení konania odvolanie, v ktorom žiadala odvolací súd, aby predmetné uznesenie zrušil a prikázal okresnému súdu pokračovať v konaní. Krajský súd napadnutým uznesením vyhodnotil odvolanie

sťažovateľky ako nedôvodné a uznesenie okresného súdu o prerušení konania ako vecne správne potvrdil.

7. V odôvodnení ústavnej sťažnosti sťažovateľka poukázala na súdne rozhodnutia, ktoré podľa nej predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa krajský súd odklonil, resp. ju nezohľadnil, čím porušil princíp právnej istoty a svoje rozhodnutie v tomto smere riadne nezdôvodnil. Zo záverov súdov pri aplikácii inštitútu fakultatívneho prerušenia konania podľa sťažovateľky vyplýva, že pri zvažovaní návrhu na fakultatívne prerušenie konania je potrebné použiť to opatrenie, prostredníctvom ktorého je ochrana práv účastníkov konania rýchlejšia a účinnejšia. Rozhodujúcim hľadiskom je teda zásada hospodárnosti konania, preto prerušenie konania má predstavovať skôr výnimku ako pravidlo. Zároveň sťažovateľka poukázala na požiadavky vo vzťahu k odôvodneniu fakultatívneho prerušenia konania uvedené v uznesení ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 199/2019. Podľa tvrdenia sťažovateľky krajský súd sa v napadnutom uznesení nevysporiadal:

„(a) s ustálenou rozhodovacou praxou (tj. Uznesenie Najvyššieho súdu, sp. zn. 3 Cdo 150/2010, na ktoré poukázala sťažovateľka v jej odvolaní..., a ostatnou rozhodovacou praxou...), ktorá si v zmysle § 220 ods. 3 CSP vyžadovala zo strany Krajského súdu dôkladné odôvodnenie v Uznesení o potvrdení prerušenia;

(b) so skorším Uznesením Krajského súdu v obdobnej veci, ktoré od Krajského súdu vyžadovalo v zmysle článku 2 ods. 3 CSP presvedčivé a dôkladné odôvodnenie toho, prečo Krajský súd v takmer totožnom skutkovom a právnom prípade rozhodol rozdielne.

(c) s podstatným tvrdením sťažovateľky o tom, že Negatívna určovacia žaloba, pre ktorú došlo k prerušeniu, je zjavne bezúspešná najmä kvôli absencii naliehavého právneho záujmu na žalobcami požadovanom určení...

(d) s vyvážením stretu predmetných záujmov... v prospech záujmu na spravodlivom a efektívnom rozhodnutí veci...

(e) v súlade so skutočným skutkovým stavom vyplývajúcim zo spisu a informáciami, ktoré boli Krajskému súdu známe, sa ústavne konformným spôsobom nevysporiadal s tvrdením..., že žalovaní (v konaní 6C/73/2018) zjavne koordinovali svoj postup

so žalobcami (v konaní o Negatívnej určovacej žalobe) pri podaní návrhu na prerušenie konania...“

8. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci samej takto rozhodol:

„I. Základné práva sťažovateľky — [REDAKOVANÉ], narodenej dňa [REDAKOVANÉ] – na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj princíp právnej istoty rozhodnutím (uznesením) Krajského súdu Žilina, sp. zn. 6Co/218/2019 zo dňa 30.9.2019 porušené boli.

II. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje Uznesenie Krajského súdu Žilina, sp. zn. 6Co/218/2019 a vec vracia Krajskému súdu Žilina na ďalšie rozhodnutie.

III. Krajský súd Žilina je povinný uhradiť advokátovi, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], dátum narodenia: [REDAKOVANÉ], trovy právneho zastúpenia vo výške 326,60 EUR (slovom: tristodvadsať euro a šesťdesiat euro centov) za dva úkony právnej služby do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

9. V rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že konanie vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 73/2018 bolo zastavené z dôvodu späťvzatia žaloby sťažovateľkou uznesením okresného súdu zo 4. mája 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 18. júna 2020. Vzhľadom na uvedené zistenie ústavný súd vyzval sťažovateľku na oznámenie, či trvá na podanej ústavnej sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky výzvu ústavného súdu prevzal 29. októbra 2020, na túto však v stanovenej lehote nereagoval a neurobil tak ani do prerokovania ústavnej sťažnosti senátom ústavného súdu.

II.

Relevantná právna úprava a posúdenie veci ústavným súdom

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Z pohľadu konania a rozhodovania ústavného súdu bolo podstatným zistenie, že sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu aj napriek tomu, že nebolo formálne zrušené, po právoplatnom zastavení konania vedeného z podnetu sťažovateľky uznesením okresného súdu sp. zn. 6 C 73/2018 zo 4. mája 2020 nemohlo vo sfére subjektívneho právneho postavenia sťažovateľky viac vyvolávať žiadne právne účinky. Keďže zákon o ústavnom súde v ustanoveniach upravujúcich konanie o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy (§ 122 až § 135) bližšie neupravuje dôsledky, ktoré nastali pominutím účinkov sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, bolo nevyhnutné primerane na vec aplikovať ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

15. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

16. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

17. Podľa § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

18. Zákon o ústavnom súde teda predpokladá, že popri v ňom obsiahnutých procesných normách (*lex specialis*) sa na konanie pred ústavným súdom primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku ako *lex generalis*. Primeranosť ich použitia možno vnímať ako oprávnenie ústavného súdu postupovať podľa konkrétneho ustanovenia Civilného sporového poriadku vtedy, ak sa ocitne v obdobnej procesnej situácii ako všeobecný súd. Termín „primerane“ pritom treba vykladať tak, aby boli rešpektované špecifické procesné situácie, ktoré v rozhodovacej činnosti ústavného súdu môžu nastať. Pokiaľ ide o skúmanie procesných podmienok, ústavný súd je rovnako ako všeobecný súd kedykoľvek za konania povinný prihliadať na to, či sú splnené. Ak ústavný súd zistí nesplnenie neodstrániteľnej podmienky konania pred ústavným súdom, konanie o sťažnosti zastaví podľa § 161 ods. 2 CSP (m. m. III. ÚS 202/02, I. ÚS 351/08, I. ÚS 148/2011).

19. Zo zmyslu a účelu konania o ústavnej sťažnosti pre namietané porušenie základných práv a slobôd právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu možno podľa názoru ústavného súdu vyvodiť, že existencia takéhoto rozhodnutia, resp. trvanie jeho účinkov v právnej sfére sťažovateľa, je nevyhnutnou procesnou podmienkou konania a rozhodovania ústavného súdu v tomto type konania. Negatívne zistenie ústavného súdu v tejto otázke, t. j. zistenie o neexistencii ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, napr. v dôsledku jeho zrušenia, prípadne zistenie o pominutí jeho účinkov aj bez jeho formálneho zrušenia (ako to je v prípade sťažovateľky), predstavujú neodstrániteľný nedostatok v podmienkach konania (I. ÚS 148/2011, III. ÚS 349/2016). Inak povedané, pominutím účinkov napadnutého uznesenia, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu o prerušení konania, odpadol predmet konania pred ústavným súdom. Do individuálnej sféry sťažovateľky chránenej základnými právami a slobodami nemôže negatívne zasahovať procesný stav prerušeného konania, ktoré bolo následne právoplatne zastavené. Ústavný súd preto, vychádzajúc z § 62 zákona o ústavnom súde, aplikoval primerane ustanovenia § 161 ods. 1 a 2 CSP a konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľky zastavil. Ústavný súd pritom v tomto smere vychádzal aj z princípu minimalizácie zásahov

do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (napr. IV. ÚS 303/04, I. ÚS 55/2011), ktorým sa vo vlastnej rozhodovacej činnosti dôsledne riadi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2021

Robert Šorl
predseda senátu